

Het beleidsproces

Nieuw waterbodembelidsplan waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest

De wet- en regelgeving op het gebied van waterbodems is de afgelopen jaren sterk veranderd. Dit komt vooral door het in werking treden van de Waterwet (per 22 december 2009) en het Besluit bodemkwaliteit (per 1 januari 2008).

Door René van der Ploeg, Jan van der Laan en Erik Raben

Over de auteurs

R. van der PLoeg is beleidsmedewerker planvorming waterschap Noorderzijlvest
J. van der Laan is afdelingshoofd waterschap Hunze en Aa's
drs. ing. E.J.W. Raben is senior adviseur bodem en water Ingenieursbureau Oranjewoud

Deze veranderingen in regelgeving waren voor de waterschappen Hunze en Aa's en Noorderzijlvest aanleiding om een (nieuw) waterbodembelidsplan op te stellen voor de periode 2011-2016. Het plan beschrijft hoe wij de komende periode omgaan met het waterbodembeheer en wat onze taken daartbij zijn. We hebben overigens gekozen voor de titel waterbodembelidsplan en niet voor bagger(belids)plan omdat het de verantwoordelijkheden en taken van het waterschap beter omschrijft. Anno 2011 kan worden gesteld dat de waterschappen aan waterbodembeheer doen en dit is meer dan het uitvoeren van baggerwerk, hetgeen blijkt uit het beleidsproces waar we als waterschappen samen met het Ingenieursbureau Oranjewoud aan werkten.

We sommen drie belangrijke consequenties van de veranderingen in wet- en regelgeving op:

1. *Er is een verruiming van de hergebruiksmogelijkheden voor baggerspecie gekomen.* Het Besluit bodemkwaliteit geeft namelijk ruimte om meer gebiedsgericht naar het toepassen en verwerken van bouwstoffen, grond en baggerspecie te kijken. Voorheen was dit minder het geval omdat bij de beoordeling en normering van grond en bagger minder werd gedacht vanuit de toepassing. Er zijn met de nieuwe regelingen voor de waterschappen meer kansen om hergebruik van baggerspecie te stimuleren. Behalve als uitvoerder van werken hebben de waterschappen met dit besluit te maken als bevoegd gezag, waar het om toepassing en verwerking van materiaal in het watersysteem gaat. In deze rol hebben de waterschappen adviserende, vergunningverlenende en handhavende taken.

2. *De gebiedskwaliteit is het maatgevend criterium geworden.* Door de Waterwet is er veel veranderd ten aanzien van ingrepen in (verontreinigde) waterbodems en de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de waterschappen hierbij. Sanering van chemisch verontreinigde waterbodems is bijvoorbeeld geen directe wettelijke verplichting meer. Bij de vraag of sanering wenselijk is, is nu bepalend of de zogenaamde gebiedskwaliteit in gevaar komt. Daarnaast is in toenemende mate aandacht voor baggeren wegens de aanwezigheid van nutriënten in de waterbodembodem en de invloed hiervan op de waterkwaliteit. Het zogenoemde 'kwaliteitsbaggeren' kan nodig zijn om te kunnen voldoen aan de doelstellingen voor de Kaderrichtlijn Water. Met de door de Waterdienst van Rijkswaterstaat en Deltares opgestelde 'Handreiking beoordeling waterbodems' kan getoetst worden of een ingreep om kwaliteitsredenen wenselijk is.
3. *Het waterschap neemt de taken van de Provincie als bevoegd gezag over.* Voor de regionale wateren zijn de waterschappen vanuit de Waterwet bevoegd gezag geworden voor het waterbodembeheer. Dit houdt onder andere in dat de waterschappen (nog) meer sturend en toetsend moeten optreden bij ingrepen in de regionale waterbodems, zoals bij het opruimen van verontreinigde waterbodembodem. In Groningen blijkt dat deze veranderingen doorwerken in een groot deel van de waterschapsorganisaties. De veranderingen raken niet alleen aan het werkveld van waterbodemspecialisten en uitvoerders van baggerwerken, maar ook aan dat van waterkwaliteitspecialisten, planvormers, vergunningverleners en handhavers.

De consequenties van de veranderingen in de wet- en regelgeving zijn voor de waterschappen Hunze & Aa's en Noorderzijlvest vergelijkbaar met elkaar. Om efficiënter te kunnen werken, en gezien de al bestaande samenwerking, hebben de waterschappen besloten om samen één beleidsplan voor dit thema op te stellen. Tegelijkertijd met het waterbodembelidsplan hebben de waterschappen afzonderlijk een nieuw baggeruitvoeringsplan opgesteld voor de periode 2011-2016. Zowel het gezamenlijke beleidsplan als de uitvoeringsplannen zijn bestuurlijk vastgelegd.

Het totale beleidsproces om te komen tot nieuwe plannen heeft circa een jaar geduurd. Vooral het beleidsdeel vergde veel inspanning van alle projectbetrokkenen. Dit kwam mede doordat veel nieuwe onderwerpen onder de loep werden genomen en een deel van deze onderwerpen nog in ontwikkeling zijn en/of niet eerder

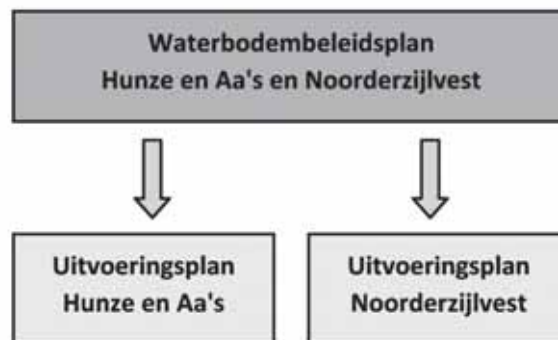
Samen efficiënter!

landelijk zijn uitgewerkt. Een aantal onderwerpen en vragen die aan bod kwamen, is opgenomen in het kader. Sommige vragen zijn niet eenduidig te beantwoorden vanwege het ontbreken van ervaring en/of informatie. Zo is er bijvoorbeeld nog te weinig ervaring met de nieuwe Handreiking Beoordeling Waterbodems die toegepast gaat worden voor het bepalen van maatregelen bij verontreinigde waterbodems. Door middel van het plan is structuur aangebracht en een kader geschapen van waaruit de waterschappen de komende jaren verder kunnen werken aan hun waterbodembeheer. Dit kader is wenselijk omdat:

- nu meer eenduidig en transparant richting omgevingpartners zoals gemeenten, provincie, natuurorganisaties en particulieren gecommuniceerd kan worden;
- kennis en overwegingen zich nu niet langer alleen tussen de oren bevinden maar ook op papier staan. Hiermee kunnen kwetsbaarheid en afbreukrisico ten aanzien van consistentie en verwachtingen worden voorkomen;
- nu beter de juiste prioriteiten gesteld kunnen worden ten aanzien van de werkvolgorde en uitvoering van werken.

TOT SLOT

In het waterbodembeleidsplan hebben wij als waterschappen kaders gesteld en waar mogelijk concreet beleid geformuleerd met betrekking tot ons waterbodembeheer. De komende jaren zullen

FIGUUR. EÉN BELEIDSPLAN, TWEE UITVOERINGSPLANNEN.

de waterschappen ervaring opdoen met het nieuwe beleid en waar mogelijk en nodig de gestelde kaders nog nader invullen. Onze ervaringen worden periodiek geëvalueerd. Het waterbodembeleidsplan, inclusief aanvullingen en eventuele aanpassingen, komt via de websites van de waterschappen beschikbaar. Dit omdat de waterschappen (ook) met het oog op waterbodembeheer streven naar een transparante, dienstverlenende en omgevingsgerichte organisatie.

Meerwaarde waterbodembeleidsplan

Voorbeelden onderwerpen en vragen beleidproces

- Waarom is waterbodembeheer belangrijk en wat zijn we (wettelijk) verplicht om te doen, bijvoorbeeld vanuit de Waterwet en de Kaderrichtlijn water?
- Wat is de invloed van de nieuwe wet- en regelgeving op ons (waterbodembodem) onderzoeksprogramma?
- Wat verstaan we onder gebiedskwaliteit en wanneer gebruiken we de nieuwe Handreiking beoordeling waterbodems?
- Welke meldingen en toestemmingen zijn nodig bij ingrepen in de waterbodembodem, bezien vanuit de nieuwe wet- en regelgeving en wat is hierbij wettelijk wel en niet bepaald?
- Wat hanteren wij bij waterbodemsaneringen in plaats van een saneringsplan en evaluatierapport op het moment dat een projectplan of watervergunning niet nodig is en wettelijk feitelijk niets is geregeld?
- Hanteren we met betrekking tot het Besluit bodemkwaliteit generiek of gebiedspecifiek beleid en waarom?
- Hoe gaan we om met het verondiepen van diepe plassen?
- Hoe vullen we bij baggerwerken de gedragscode uit de Flora- en Faunawet in?
- Wat zijn onze taken en bevoegdheden bij het waterbodembeheer bezien vanuit de Waterwet en het Besluit bodemkwaliteit?
- Hoe zien onze werkprocessen eruit bij het opruimen van zogenaamde nieuwe en historische waterbodembodemverontreinigingen?
- Welke regelgeving geldt er met betrekking tot de kwaliteitsborging bij waterbodembeheer (KWALIBO) en wat betekent dit voor ons dagelijkse werk?

